

IV. APGINTA DAKTARO DISERTACIJA DEFENSE DOCTORAL DISSERTATION

NERINGOS KURAPKAITIENĖS DAKTARO DISERTACIJOS „JAUNŲ SUAUGUSIŲJŲ MOKYMOSI SAVANORYSTĖJE PATIRTYS“ RECENZIJĄ

2019 m. gegužės 24 d. Mykolo Romerio universitete apginta Neringos Kurapkaitienės daktaro disertacija „Jaunų suaugusiųjų mokymosi savanorystėje patirtys“ (socialiniai mokslai, edukologija 07S).

Neringa Kurapkaitienė savo disertacijoje „Jaunų suaugusiųjų mokymosi savanorystėje patirtys“ sutelkia dėmesį į jaunų suaugusiųjų mokymosi sampratą savanorystėje praplėtimą, pasitelkdama filosofijos ir psichologijos mokslo darbus, kurie nagrinėjami ir interpretuojami ieškant sąsajų, reikšmingų edukologijai. Be abejonės, kitų mokslų indėlio edukologijos mokslui išgryninimas reikalauja tyrimų bei diskusijų. Taigi, skaitant Neringos Kurapkaitienės disertaciją imponuoja pateikta daktaro disertacijos tyrimo perspektyva remtis *interpretacine fenomenologine analize*, kai, anot autorės, edukologijos tyrimuose siejant jaunų suaugusiųjų savanorystę su mokymusi, dažniausiai, taikoma pozityvistinė tyrimų paradigma. Taigi, Lietuvoje tai pirmas edukologijos mokslų srities darbas, kuriame naudojama nuosekli interpretacinė fenomenologinė analizės metodologija, susidedanti iš septynių analizės žingsnių. Imponuoja disertacijos autorės sprendimas diskutuoti tyrimo duomenis remiantis santykiškumo teorija (N. Elias, 1994; T. Kunkler, 2011; J. Butler (1987) ir kiti), kai santykiškas savanorystės patyrimas atveria mokymosi per santykį perspektyvą, etikos filosofinėmis nuostatomis (E. Levinas, 1979; C. W. Joldersma, 2001; J. Saldukaitytė, 2009 ir kiti), egzistencializmo filosofija (M. Heideggeriu, 1993; J. P. Sartre, 1970; A. Camus, 1993; S. Kerkiegaardu, 1995), kas parodo Neringos Kurapkaitienės ambicingą siekį išskelti, išryškinti ir argumentuoti tyrimo radinį, suformuluoti kokybines prasmes, reikšmingas pirmiausiai edukologijai. Tai pat aptariamą skirtingą mokymosi teoriją, diskutuojant tyrimo dalyvių interviu analizės duomenis, – tai mokymosi santykyje (Kunkler, 2011) teorija, visuminis mokymasis (Heublein, Zimmerman, 2016), suvokiamas mokymasis (J. J. Gibson ir E. J. Gibson, 1955;

R. L. Goldstone, 1998; K. Connolly, 2017), nesąmoningo mokymosi, mokymosi iš klaidų, patyriminio mokymosi teorijos.

Disertacijos autorė atramos pagrindu laiko Jarvio (2001) mokymosi sampratą, kai „*mokymasis apibūdinamas kaip suvokta patirtis, kuri įvyko netikėtai arba kurios buvo siekiama sąmoningai. Patirtis turinti potencijos būti mokymosi patirtimi yra tuomet, kai ji yra nauja, netikėta, kelianti klausimus ir neleidžianti nurimti*“ (p. 117). Taip pat remiamasi Buberio dialogo samprata ir Levino idėjomis, siekiant paaiškinti ar analizuoti savanorių socialinės pagalbos sąveikas ilgalaikės (pilno laiko) savanorystės aplinkose, kuriose kuriasi (neformalaus) ugdymosi aplinkos. Disertacijos autorei taikant interpretacinę fenomenologinę analizę pavyko išryškinti reikšmingą edukologijos mokslui mokymosi pasitikėjimo santykyje su autoritetu vyksmą, kai: „*Laisvai pasirinkto autoriteto svarba mokymuisi savanorystėje yra esminė mokymosi galimybė, nes jam nesant savanorystės patirtys lieka nepapasakotos ir uždarytos už suvokimo ribos, kas neleidžia joms tapti mokymosi patirtimi*“ (p. 118), atskleisdama dėmesingumą, atvertimi, atsakomybę grindžiamas sąveikas. Taigi, šis tyrimo atradimas atskleidžia naują mokymosi savanorystėje reikšmę, kuri išryškina santykio su laisvai pasirinktu autoritetu pirmumą prieš metodinių sąlygų realizavimą, siekiant įgalinti mokymąsi savanorystėje. Mokymuisi savanorystėje užtikrinti neįmanoma primesti autoriteto, kaip tai galima kitose mokymosi procesą užtikrinančiose aplinkose.

Disertacijos tyrimo metodologijos pasirinkimo aprašymai, duomenų ir diskusijų dalių tekstai yra originalūs, gilūs, vedantys skaitovą sekti loginę mintį ir aptikti reikšmingas edukologijos mokslui autorės įžvalgas. Tyrimo rezultatų aprobavimas yra išpildytas.

Visgi, norėtusi diskutuoti su disertacijos autore apie tyrimo dalyvų atranką, į kurią pateko 5 jauni savanoriai, įgiję ilgalaikės tarptautinės savanorystės patirties užsienio šalyse ir vienas Lietuvoje (49 psl.). Taigi, kultūrinė (kitos šalies organizacijos kultūra, kita kalba kalbantys autoritetai ir kitakalbiai pagalbos ieškantys klientai bei savanoriai) mokymosi savanorystėje aplinka, kultūrinis kontekstas ir to įtaka mokymosi pasitikėjimo santykyje su autoritetu vyksmui ir laisvam autoriteto pasirinkimui, tarsi, liko pamesta ar nereikšminga?

Kita diskusinė vieta galėtų būti siejamas su *laisvo autoriteto pasirinkimu*, keliant klausimą ar laisvas autoriteto pasirinkimas jaunam savanoriui yra atsitiktinumas? Kokias svarbu sudaryti galimybes jauniems savanoriams laisvai pasirinkti autoritetą, siekiant kad savanorystė virstų giluminio, transformuojančio ir įprasmino mokymosi aplinka (121 psl.)?

Doc. Dr. Alina Petrauskienė

Mykolo Romerio universiteto
Edukologijos ir socialinio darbo instituto docentė